

מהתור הנכון לטיפול הנכון

מודל טריאז' לשיפור מסלול האבחון והטיפול בהפרעת קשב

A triage model for efficient diagnosis and treatment of ADHD

ד"ר איריס כהן יבין, ד"ר קווין שרייבר, רשף פלד

שם התקציר

טריאז' לאבחון וטיפול של הפרעת קשב – מודל לשיפור דיוק וזמינות האבחון והטיפול של הפרעת קשב בקרב ילדים ונוער במרפאת רופאים בסניף קופ"ח מכבי במודיעין עילית.

רקע

הפרעת קשב הינה ההפרעה הניוירי-התפתחותית השכיחה ביותר בקרב ילדים ונוער, עם שכיחות של כ-10% באוכלוסייה עד גיל 18. ההפרעה משפיעה על התפקוד הרגשי, החברתי והלימודי של הילד, ולעיתים מלווה בתחלואה נלווית מורכבת. אבחון וטיפול מדויקים ומהירים הינם קריטיים לשיפור ההתפתחות של הילד ואיכות החיים שלו ושל משפחתו.

הגדרת הבעיה

האבחון והטיפול של הפרעת קשב נעשים על ידי פסיכיאטר ילדים, נויורולוג ילדים או רופא ילדים מומחה באבחון קשב, כשהבחירה לאיזה מומחה לפנות תלויה בתמונה הקלינית והצורך הטיפולי. להורים רבים המעוניינים באבחון ובטיפול של הפרעת קשב בקרב ילדם חסר את הידע הנצרך לגבש את ההחלטה לאיזה רופא הכי נכון לפנות. לכן תהליך הפניה אינו יעיל, ויכול לגרום לעיכוב הטיפול ולעוגמת נפש של ההורים והילדים.

מדדים ויעדים

- קיצור זמני המתנה לאבחון
- שיפור ודיוק ההפניה לרופא המתאים
- שיפור חוויית המטופל והמשפחה
- הפחתת כפל אבחונים

תיאור מצב קיים וחקר גורמים לבעיה

כיום ההחלטה לאיזה רופא לפנות לצורך אבחון וטיפול בהפרעת קשב בקרב ילדים ונוער הינו אצל ההורים בלבד. בשל חוסר ידע ההורים פונים לעיתים לרופא הפחות מתאים, ועלולים למצוא את עצמם מחכים בהמתנה ארוכה לתור רק כדי להבין שיש צורך לפנות לרופא אחר. יש לציון שתורי המתנה ארוכים מאוד (6-12 חודשים לנוירולוג/פסיכיאטר, עד 3 חודשים לרופא קשב) דבר אשר יכול להוביל לעיכוב בטיפול המתאים לילד ואפשרות להחמרה במצבו, תסכול ועוגמת נפש למשפחה ולעיתים לצורך בכפל אבחונים.

תוכנית התערבות

הוקמה יחידת טריאז' הכוללת מזכירה, אח, פסיכיאטר ילדים ורופא קשב, עם קשר לנוירולוג. ההורים ממלאים שאלון ייעודי, והאח מנתח את הנתונים ומכוון את ההפניה לרופא המתאים לפי דחיפות. קיימת אפשרות להתייעצות בין רופאים ובדיקות משותפות.

תוצאות

- 60% מהפניות הופנו לרופא קשב, 25% לפסיכיאטר, 5% לנוירולוג
- תור דחוף לרופא קשב ניתן תוך שבועיים
- קיצור של 30% בזמני ההמתנה לפסיכיאטר ילדים
- שיפור משמעותי בזמינות ובדיוק ההפניה

מסקנות והמלצות

היחידה מאפשרת מענה מותאם אישית, משפרת את חוויית המטופל, מקצרת זמני המתנה ומיעלת את השימוש במשאבים רפואיים. מומלץ להרחיב את פעילות היחידה, להוסיף אנשי מקצוע (נוירולוג, טיפול רגשי, ריפוי בעיסוק והדרכת הורים) ולבצע מדידה שיטתית של שביעות רצון ויעילות הטרִיאז'.